

Jaume Salva i Lara

L'HE VIST

De vegades diem: la nostra terra
Josep Maria Llompart

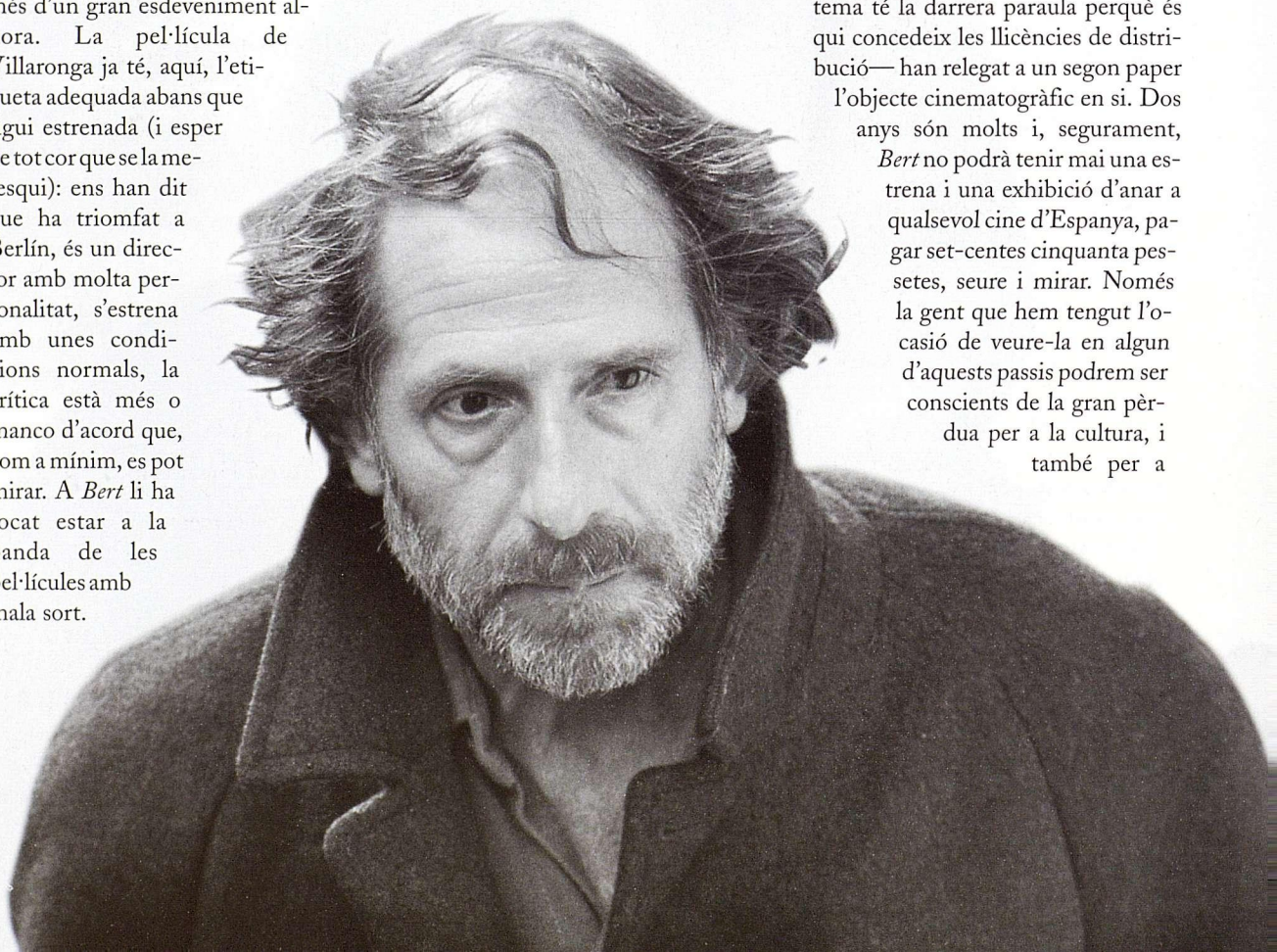
No solc ser persona de les que són sistemàticament convidades a actes mínimament exclusius, entre altres motius perquè l'elitisme no acaba de ser el meu fort, però recentment vaig tenir el privilegi de ser invitat a un passí més o manco privat de la pel·lícula de Lluís Casasayas. Temps enrere l'havia passada a una selecció de mallorquins — alguns d'ells il·lustres — però escapava al meu accés. La veritat és que tenia moltes ganes de veure-la, perquè Lluís és un perfeccionista i aquesta és la seva pel·lícula, feta com si només pogués realitzar-ne una, que esdevé el fruit madur d'un projecte personalíssim de gairebé una dècada.

Pareix que, ara, tot ha de ser *El mar*, que a hores d'escriure aquesta columna encara no he vist perquè només s'ha fet un passí amb invitació. Mallorca és massa petita, psicològicament parlant, per poder fer front a més d'un gran esdeveniment alhora. La pel·lícula de Villaronga ja té, aquí, l'etiqueta adequada abans que sigui estrenada (i esper de tot cor que se la meresqui): ens han dit que ha triomfat a Berlín, és un director amb molta personalitat, s'estrena amb unes condicions normals, la crítica està més o manco d'acord que, com a mínim, es pot mirar. A *Bert* li ha tocat estar a la banda de les pel·lícules amb mala sort.

Ara fa dos anys que Lluís va donar per acabada la pel·lícula i encara no s'ha pogut exhibir més que a alguns

festivals internacionals on, per cert, ha aconseguit alguns èxits. La burocràcia i una baralla econòmica entre el productor i el Ministeri d'Educació i Cultura — que en aquest tema té la darrera paraula perquè és qui concedeix les llicències de distribució — han relegat a un segon paper l'objecte cinematogràfic en si. Dos anys són molts i, segurament, *Bert* no podrà tenir mai una estrena i una exhibició d'anar a qualsevol cine d'Espanya, pagar set-cents cinquanta pessetes, seure i mirar. Només la gent que hem tengut l'oportunitat de veure-la en algun d'aquests passis podem ser conscients de la gran pèrdua per a la cultura, i també per a

Tot i que la llengua vehicular del film és el castellà, Mallorca surt molt ben parada; de fet la terra aspra de la serra és la protagonista tant quan la veiem com quan els actors i actrius es mouen per pobles i per Palma.

Mallorca, que suposa l'arxivament d'aquest cas com un de tants que cada any es produeixen i que se suposa que entren dins del que es considera normal.

Quan Lluís va posar-se sota la pantalla, davant dels assistents, i va dir que veuríem l'única còpia positiva que existeix del film, que estava subtitulada perquè s'havia presentat en certàmens europeus i que començava a mostrar símptomes de desgast, especialment en els principis i finals de les

producció magistral, d'aquelles que et predisposen a seure bé i deixar de fer renou; va continuar amb una trama simple d'estructura i complexa de matisos, sense deixar de créixer d'interès fins al desenllaç que, per cert, m'haurà d'acabar d'explicar un dia que ens vegem. El resultat, en essència, em va satisfer plenament, tant pel guió, construït amb una precisió i un sentiment envejables, com per les imatges i la narrativa, austeres i sòbries, sense jocs malabars ni focs d'artifici rebimbom-

dogmes. Aquesta pel·lícula, com a monòleg d'un autor que creu tenir coses a dir i demana silenci per ser escoltat, em sadolla de tot això i em demostra que Lluís és tal com el m'imaginava i li desig molta sort en aquest i en altres projectes.

Tot i que la llengua vehicular del film és el castellà, Mallorca surt molt ben parada; de fet la terra aspra de la serra és la protagonista tant quan la veiem com quan els actors i actrius

bobines, em va saber molt de greu. L'autor estava allà davant, despullant-se de sinceritat, sense poder ni voler amagar l'amargura d'haver fet un llargmetratge en 35 mm premiat i reconegut arreu d'Europa però que no s'exhibiria mai per problemes aliens a la seva qualitat intrínseca i jo no podia deixar de pensar en la injustícia que això suposava. No tot és poder fer cine en un format professional. La pel·lícula va començar amb una in-

bants; i l'actuació és correcta en el pitjor dels casos i esplèndida en el cas de Fermí Reixach (quin gran actor!).

La qualitat que més admir en una persona, en la seva paraula i en la seva obra, és la sinceritat, que em digui les coses de cor, que s'allunyi de la retòrica buida i de l'efectisme estèril sense perdre l'apassionament ni les ganes de comunicar, que tenguí les coses molt clares però sense esdevenir

es mouen per pobles i per Palma. Lluís viu com és, ha evitat els tòpics postalencs i ha cercat paratges difícilment localitzables per a no excursionistes que s'adequassin perfectament a la història. En aquest sentit, ha aconseguit convertir els paisatges en actors ben dirigits, que compleixen amb una estricta funcionalitat... vaja, que no estàs pendent tot el temps d'endevinar quin lloc és. Enhorabona, Lluís! ■